

NÉPÜNK

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
ORADEA
Strada Teatrului No. 4.

ZSIDÓ HETILAP

Főszerkesztő: WASSERSTROM SÁNDOR
Felelős szerkesztő: LEITNER ZOLTÁN

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Belföldön: Egész évre 250 Lei, félévre 150 Lei, negyedévre 65 Lei. Külföldön 2 Dollár, Kc. 75, P. 15, S. 19, Din. 120

A fejlődés tagadása

Már több ízben írtunk róla és lehetetlen nem írni erről ismét és ismét. Ne tévesszen meg senkit, aki be akarja beszélni az emberiségnek, hogy mindjobban fejlődik, az, hogy Sanghai körül a harcokban gyönyörűen működtek a bombavető gépek és alig néhány óra alatt több ezer halottat sikerült teremteni, érző, élő és szenvedő emberekből. Ne tévesszen meg senkit a tudomány minden nagy-szerű hódítása, mert nem kell ahhoz pszichimistának sem lenni, hogy ne higgyünk egy rövidesen eljövendő kor jobbá válásában.

Miért merül fel a kérdés? Azért, mert — hangzik a válasz — az emberiség ősi őstőlne még egy jöttányival sem enyhültek. Minden csak külső máz, amit az emberek viselnek. És ennek a ténynek legfőbb bizonyítói mi vagyunk — zsidók. A kulturemberiség legnagyobb büszkeségeinek egyike: az egyetemek. És a világ egyetemeinek legtöbbszörében a gyűlölet tobzódik. Nem a tudomány csarnokai, hanem a gyűlölet tüzesóvájának legfőbb gyűjtőhelyei. Olvassuk csak a nagy világlapokat. Az egyik nap azt írja a német sajtó, hogy a berlini egyetemen török be a zsidó ifjak fejét. Másnap már Wienből jön a hír, hogy ott is. És sűrű egymásutánban a varsói, prágai egyetemek aulái telnek meg bevért fejtű zsidó emberekkel. És jön a gummibot, a rendőrök kezéből — és ez is a zsidókat éri.

Bombavető repülőgép, hajógyuk, tankok, verekedések, egy örült és mániákus mázolósegéd a hetvanmillió német népköztársaságának elnökjelöltje lesz. És a genfi leszerelési konferencia, mely a világ gunyos hahotája közbe gyűl össze, mert hiszen távolkeleten dörognék az agyuk és ők leszerelésről csevegnek. Az egész fehéremberi civilizáció meggyalázottan terül el a magasabb világszemlélet égitő piramisa előtt. Az igazi emberi etika Babeltornya előtt, melyet Potemkin téglákból emelt az emberiség, olyan zürzavar van, hogy egyik ember nem érti a másikat. Az arany örült imádata, a tomboló munkanélküliség, a dezorganizált termelés, mind azt mutatják, hogy az emberiség szellemileg még gyermekcipőkben jár. És ahol baj van és nyomoruság, ahol vilámokat szikrázik a gyűlölettel az emberek szeme, akkor is, mindég és mindenkor, akár csak évezredekkel ezelőtt: a zsidó áll tengelyében, minden gyűlöletnek. Nekünk zsidóknak kell legjobban tagadni mind azt, amire az emberiség oly büszke. Nem igaz semmi abból, amit hirdetnek. Nincs fejlődés, csak a gummibot a lényeg, meg az öldöklő jegyverek. A pusztítás szadistikus kéje a legfőbb emberi jó, amit kitermelt magából a „fejlődésre” büszke emberiség. És ebben a nagy és általános zürzavarban, a világon szerteszört zsidóság játsza ártatlanul a legtragikusabb szerepet. Szeressük egy mást. Ez a régi frázis, melyet annyiszor szégyenitettek

meg. Tagadjuk az emberiség magasabb etikai értelemben vett fejlődését. Tagadjuk, mert arra kényszerülünk. Mi zsidók vagyunk szenvedő igazolói annak, hogy csak a bomba az igaz, amit gyártanak, meg a véresfejtű zsidó diákok a világ

valamennyi egyetemén. Meg a sorocai hat halott igaz, meg a bukaresti parlament örökösége, mely nem akarja engedni Landau képviselőn keresztül sem, az igazság feltárását. Ez az igazság: a többi mind — gázság!

Feladatok és megoldások

Írta: Dr. KLEIN MIKSA

az Országos Zsidó Párt erdélyrészi tanácsának ügyvezető elnöke

Az utolsó 12 év alatt elmulasztotta a Központi Iroda rendezni a papnövendékek, papi jelöltek és lelkészek jogviszonyát a hadseregben. Az imperium változás előtt az 1889. évi VI. törvénycikk idevonatkozó rendelkezései e törvény 48. §-ában voltak felsorolva, amelyben a rabbinövendékek és rabbijelöltek ebbeli minőségüket igazolni tartoztak, melynek megtörténte után a szolgálati kötelezettség alóli felmentés kedvezménye reájuk kiterjesztetett és respektáltatott. Az új román véderő törvényben nincs szabályozva rabbiaink idevonatkozó joga és ezért ezt a mulasztást pótolnunk kell. Nem kérünk sem többet sem kevesebbet, hanem csak annyit, amennyit a jelenlegi véderő törvény a keresztény felekezetek papjai részére biztosít. De ezt azonban a maga egészében követeljük papjaink részére is.

Előbbi cikkeimben említettem, hogy az állam kötelessége a lelkészek jövedelmét kiegészíteni, úgy amint azt az 1899. évi 14-ik törvénycikk szabályozta, amelynek a 2-ik szakasz szerint a törvényesen bevett vallásfelekezetek 1898. évi január hó 1-ig már rendszeresített lelkészi állások jövedelmei az állampénztár terhére egészítettnek ki. Ezért sérelmes a vallásügyi és pénzügyi kormányoknak az a rendelkezése, amelyben a zsidó kultusz támogatására a tíz millió lelt évi globális összegnek iktatta be az állami költségvetésbe, hanem követelni kell ennek a törvénynek a respektálását és az állami költségvetés a zsidó lelkészek jövedelem kiegészítés iránti igényét a keresztény felekezetek papjaival egyformán kell elismerje. Teheti ezt az állam annál is inkább, mivel a zsidó egyházak nem kapták meg az agrár reform rendjén az őket törvény szerinti megillető föld járadékukat, tehát itt is hátrányban vannak a többi felekezetekkel szemben. Nem kérünk tehát itt sem privilegiúmot, hanem csakis az egyenlő elbánás elvének az érvényesítését. Természetesen itt már joggal követelheti a vallásügyi kormány, hogy hitközségeink katasztere elkészíttessék és hitközségeink költségvetése átvizgáltassék és ennek megfelelőleg állapíttassék meg a segélyezés mérve ugyanolyan módon, amint azt a törvény 11. §-a részletesen tartalmazza, és a levonandó kiadások tételénél csak azon kiadások számíttassanak be, amelyeket a 4433/1898. elnöki számú rendelet ilyeneknek fesorol, mást nem. Ez kell képezze a kongrua alapját.

A hitközségek katasztere nélkül nem követelhetjük a kongrua utalványozását oly

módon, amint azt az 1901. évi május hó 25-én kiadott vallásügyi miniszteri rendelet biztosította az egyházaknak, viszont nem nyugodhatunk bele a mostani rendszerbe, amely globális összeget vesz fel a zsidó kultusz támogatására, mert ez igazságtalan és nem felel meg sem a zsidóság számárányának, sem az állammal szemben teljesített teherviselési kötelezettségének.

Az egységes statutumok kidolgozása szintén a Központi Iroda feladatát képezi, mert minden hitközség ügykezelésében a pénztári ügyviteli könyvek vezetése különös gondot kell képezzen. Enélkül soha nem fogunk tisztán látni. Nem lehet azt sem elűrni, hogy a hitközségi költségvetések irreális vagyontételeket tartalmazzanak, mert ezek oda vezettek, hogy a hitközségek adósságokba keveredtek, túlméretezték institúcióikat és nem tudtak kellő részt beiktatni a költségvetésükbe oly célból, hogy tartozásaikat törleszthessék. De ha a Központi Iroda az alája tartozó összes hitközségek kataszterét beköveteli és kidolgozza, akkor lehet szó arról, hogy hitközségeink tartozását összeírjuk és azok konvertálásáról gondoskodjunk. Ez kétféleképen történhetik és pedig vagy az állam nyújt egy megfelelő hosszulejáratu, olesó kamatozásu kölcsönt, amelyet hitközségeink az igénybe vett összeg erejéig vagyonukkal garantálnák, vagy más módon biztosítanának, de mindenesetre megszabadulnának egy igen nyomasztó teherételtől és az évi költségvetésbe volna beillesztendő ennek az adósságnak a megtérítése, hogy így reálistan biztosítsa a kölcsön visszafizetését kamataival együtt. A másik módja az volna, hogy a Központi Iroda feldolgozva minden egyes hitközségnek vagyoni helyzetét, igyekezne megszerezni egy nagyobb külföldi kölcsönt és ezt használná fel ennek a teherételnek a szanálására. Ezek a pénzügyi tranzakciók azonban csak akkor tárgyalhatók, ha az idevonatkozó kataszterek és költségvetések fel vannak dolgozva.

A Központi Iroda külön feladatát kell képezze még, hogy a hitfelekezetek által felállított népoktatási tanintézetek jogi helyzetét szabályozza olykép, hogy az mindenben megfeleljen az 1868-ik évi 38-ik törvénycikkben lefektetett elveknek és szabályozandó a zsidó gyermekeknek más hitfelekezeti iskolákba való látogatása, valamint az állami iskolákban való helyzete az állampolgári jogegyenlőség elve és a kölcsönös viszonyosság elve alapján.

Külön feladatot képez a zsidó tanítóképezde megszervezése és sürgős életbehívása. Maholnap ott tartunk, hogy a tanítóképezde hiánya miatt nem lesz képesített zsidó tanítónk és tanárunk. Ez pedig súlyos veszteséget jelent a zsidó tradíciók átmenekítése szempontjából a jövő generáció részére.

Ez a kérdés már egy évtizede huzódik és mi vagyunk a hibásak abban, hogy mindeideig a zsidó tanítóképezdét felállítani nem tudtuk. Ezzel kapcsolatosan függ össze a felekezeti tanítóknak nyugdíj kérdése és a hitközségi alkalmazottak nyugdíjkérdése, amely egyike a legsúlyosabb problémáknak. Ma egyetlen hitközségünk nincs, amely ne lenne súlyosan megterhelve az elhalt hitközségi alkalmazottak hátramaradt özvegy vagy kiskorú gyermekeinek eltartási kötelezettségével. Holott, ha a hitközségi kasszát felállítanánk és a hitközségi alkalmazottak alkalmaztatást, jövedelmét, életkorát, hivatali állását stb. feldolgozó táblázatot elkészítenők, akkor egy központi nyugdíjalap megteremtésére az évi költségvetésbe be tudnánk illeszteni egy olyan összeget, amely rövid idő alatt ezt a kérdést ren-

dezné, mert volna egy olyan alapunk, amelyből skála alapján ezeket fizetni tudnók. Természetes, hogy ennek a kidolgozásánál csakis reális szám adatok lehetnek döntők és nem pedig érzelmi vagy más momentumok.

Szabályozandónak tartom az állami elemi iskolákba járó zsidó növendékeknek a zsidó istentiszteleteken való megjelenési kötelezettségét olyan értelemben, amint azt az 1899. évi július hó 7-én kiadott 32543. számú miniszteri rendelet leszögezte.

A legnagyobb energiával kell kiköveteljük a jelenlegi közoktatásügyi kormánytól annak elismerését, hogy a zsidó vallású növendékek szombaton a rajz és írás alól felmentessenek, amint ezt a magyar vallásügyi miniszter az 1893. évi május hó 23-án kelt 8077-es sz. rendeletében szabályozta.

Rendezendőnek tartom végül azt is, hogy a zsidónövendékek a zsidó főünnepken való részvétele olyképp szabályoztassék, amint azt az 1877. évi május hó 23-án kiadott miniszteri rendelet biztosította, de amelyet még jobban alálámasztanak a román konstitúció idevonatkozó rendelkezései.

(Folytatjuk).

kulturális és népjóléti intézményeiket. Ilyen terrorisztikus eljárás, a nagy hitközségek jelenlétével és erkölcsi támogatásával még egyszer nem történhetik meg. Az áskenázi hitközségek minden áldozatot meghoznak a békéért és ha ez alkalommal sem sikerül, határozatlan felettük, de nélkülük.

Ismerve a Chászid irányzat nagynevű vezérének igazságszeretétét még mindig remélem, hogy nagy befolyásával és tekintélyével segítségére lesz az egész erdélyi zsidóság által hön óhajtott békéjének megteremtéséhez. Nem hinném, hogy sikerüljön a Tóramentés leple alatt önös érdekeket szolgáló besugóknak kedvezőtlen atmoszférát teremteni. Voltak nagy elődeink között is, kik az orthodoxiát megalkották, elvi és világnézeti differenciák, de minthogy ténykedésüket az igazság diktálta, sikerült a békés együttműködést megalapozni. Legyünk boldog emlékü dicső mestereinknek méltó utódai és igyekezzünk karöltve igazi zsidó szeretettel לשם ולתפארת az erdélyi orthodoxia szebb jövőjéért és felvirágzásáért dolgozni.

Kesztenbaum Miksa (Oradea).

Mégis folytatjuk ankétunkat!?

Legutóbbi számunkban azt irtuk, hogy felfüggesztjük ankétunkat, melyet heteken át folytattunk az orth. Központi Iroda ügyében. Fel is függesztettük azt a személyi izü cikk-sorozat közlését, melynek boncolgatása nem tartozik lapunk hivatása körébe.

De nem függesztettük fel a probléma lényeges kérdéseinek megtárgyalását. Tekintettel arra, hogy alig néhány hét választ el bennünket a nagyjelentőségű országos nagygyűléstől, ezután is helyet adunk a cikkeknek, amelyek az ügy meritumával foglalkoznak. Érthető ebből úgy azok részére, akik cikkeket akarnak beküldeni még, mint olvasóink előtt, hogy csakis azokat a cikkeket adhatjuk le, amelyek az ügy elvi részéhez szólnak hozzá. Személyi kultuszt nem üzhetünk, mert az nem tartozik célkitűzéseink és elvi elgondolásaink közé.

Alant közöljük a most beküldött hozzászólásokat, melyek közül az egyik Kesztenbaum Miksa urtól, a nagyváradi orth. hitközség gazdasági tanácsosától érkezett, aki cikkében egészséges és életrevaló öllelet pendített meg, amely igen lényeges kérdésre, a nagy hitközségeknek összefogására és megfelelő garanciák kapására hívja fel az érdekeltek figyelmét. Az ujabban beérkezett vélemények egyébként a következők:

*

Az eddigi hozzászólásokból melyek a központi irodai elnökválasztás kilátásait és szempontjait minden oldalról megvilágították, örömdetesen kiderül, hogy a számottevő faktorok, bármely frakcióhoz is tartozzanak, kizárólag a békés együttműködésben látják zálogát annak, hogy ennek nyomán Erdélyben egységes, erős és akcióképes orthodoxia alakulhasson ki, amely a ma és holnap életbevágó problémáinak megoldásához a siker kilátásával hozzá foghasson. Az előkészítési munkálatokra kiküldött hetes, valamint a végrehajtó-bizottság, legutóbbi érmihályfalvai ülésén, ez a békebarát tendencia már láthatóan megnyilvánult abban, hogy olyan jelölő listában történt megállapodás, amely az elnökség személyére vonatkozólag úgy a chászid, mint az áskenázi irányzat megelégedésével találkozik.

Ez a körülmény a béke megpecsételését jelenti, illetve jelentheti, ha minden garancia megvan arra, hogy a dési választó konferencia a közös megállapodással, megjelölt jelöléseket elfogadja és megválasztásuk után szankcionálja a jelenleg meglévő békehangulatot. A mostani szervezeti szabályzat a végrehajtó-bizottságnak nem adja meg csak a javaslati jogot, a hivatalos jelölés és a választás már a konferencia dolga. Tehát könnyen megtörténhetik, hogy a konferencia, amelyben a szervezeti szabályaink fogyalékossága folytán, a kisebb hitközségek nem mindig békebarát képviselői, egye-

sülve a nem saját községéből, korábban verifikált illegális delegátusokkal, majorizálhatják a számbelileg nagyobb, erősebb és jelentősebb, azonban nem kellő számban képviselt, nagy áskenázi hitközségeket és a végrehajtó-bizottság által javasolt jelölést egyszerűen mellőzve, olyan elnökséget fognak pucsszerűen megválasztani, amely nem bírja azt az osztatlan bizalmat, amellyel az elfogadott jelölőlista rendelkezik és így az említett vezető hitközségek tényleges kijátszásnak vannak kitéve.

Nem akarok ugyan prejudikálni. De mindaddig, míg ez a lehetőség fennáll, nincs kizárva, hogy az ellentábor élni fog ezzel és így a nagy hitközségeket csak erkölcsi veszteség érheti, ha a dési konferencián részt vesznek, nem is szólva a számottevő költségekről, mely összegek igazán jobb célokra is fordíthatók.

Csak egy esetben vélném tehát, a dési konferencián való részvételt a nagy hitközségek részéről, ha már előre garanciát szerezhetünk arra, hogy a konferencián nem történhetnek meglepetések és az elnökség kérdésében kizárólag a végrehajtó-bizottság által javasolt paktumos jelölések alapján történik a választás.

Arra a kérdésre, hogy lehet ezt elintézni — mint már a „Népünk“ mult heti számában is körvonalazta, — a következőképpen gondolom. Az érdekelt nagy áskenázi hitközségek még a dési konferencia előtt, lehetőleg nyolc napon belül, előértekezletet tartson községenként egy, vagy két delegátus utján, ezen delegátusok annyi szavazattal bírnak, ahány igazolt delegátus részéről írásbeli meghatalmazással rendelkeznek. Az előértekezlet székhelye Kolozsvár, vagy Nagyvárad. Tárgya egységes állásfoglalás az elvi és a megválasztandó elnökség személyi kérdésében, esetleg megbízás egy szűkebb bizottságnak a másik irányzat vezetőivel való tárgyalásra és paktumos megállapodás esetén, a szükséges garanciák megszerzése. Ezáltal nem fog nehézségekbe ütközni, tekintettel a másik táborban is tapasztalható békeakaratra. Feltevé, hogy ezen béke megnyilatkozás nem csupán taktika, hanem őszinte és igazságos. „האמת והשלום אהבו“. Az igazság utján okvetlen eljutunk a békéhez. Már pedig nem volna igazságos, ha az áskenázi irányzat — feltéve, de meg nem engedve, — hogy csupán kisebbség, az elnökségben megfelelő képviselethez nem jutna. Ez azonban csak az esetben sikerülhet, ha a konferencia előtt a szükséges garanciák mellett paktum jön létre. Különbö megismétlődhetik a legutóbbi lehetetlenség, hogy a kis falvak leszavazzák a vezető nagy hitközségeket és ezen keresztül válságba sodorva országos hírű és nagy multu

Hetek-hónapok óta olvasom b. lapjukban a különböző véleményeket az orth. Központi Iroda reorganizációját illetőleg. Engem fájdalommal tölt el ez a hosszas eszmecsere. Hát olyan gyengén áll az orth. zsidóság értelmiségileg, hogy hónapokig kell gondolkoznunk és vitatkozunk azon, hogy milyennek kell lennie a Központi Irodának? és ugy a rabbi mint világi vezetőink is olyan gyenge kvalitásuak, hogy hónapokig kell keresni az elnöki székre alkalmas egyént?! Ilyen szégyenteljes bizonyítványt nem tudnék kiállítani magunkról. Fájdalommal kell megállapítanom, hogy ennek a hosszas eszmecserenek és huzavonának sokkal mélyebben fekvő rugója van: a pártvilongás akadályozza az ügy dülőrejuttatását, ha ez még oly életbevágó is orthodoxiánk szempontjából. Mindegyik párt oly módon szeretné a Központi Iroda ujjászervezését keresztülvinni s ennek élén olyan elnököt látni, aki a saját pártjának zsoldjában álljon. Nem attól fél, hogy a megválasztott elnök nem fog hivatásának magaslatán állani s nem lesz képes orthodoxiánkat úgy be, mint kifelé mindenkivel szemben megvédeni, hanem attól, hogy nem fogja pártja szekerét tolni. Én csak ezt a szomorú következtetést tudom levonni ebből a huzavonából.

Hagyjunk fel tehát a szívünkben lapangó pártoskodással. Tekintsük mindannyian egyedül s kizárólag orthodoxiánk létérdekét, gondoljuk meg, hogy a Központi Irodának az egyetemes orthodoxiát képviselő, pártokon felül álló szervezetnek kell lennie s akkor egy-kettőre keresztülvihetjük a Központi Iroda ujjászervezését s azonnal megtaláljuk az elnököt, — hála a Mindenhatóknak vannak még erre alkalmas férfiak, akár a rabbi, akár a világi karból. A fődolog, hogy mindnyájan őszintén csak egyet akarjunk, de csakis egyet: „az orthodoxiánk megmentését“.

Dr. Erdélyi Dávid (Huedin).

A legszebb
zománcfényű gallérokát tisztítja
Klein gözmosóda
Str. Vlahuța 4. (Szent János-ucca)

Férfiszövet különlegességek
bámulatos olcsó
leszállított árakban.
Engress
Endetall
Havas & Grünfeld
posztóáruházában
Str. Avram Iancu (Kossuth utca 8)
Közérdekvédeket készpénz áron szolgálunk ki
Cégünk szolidaritásáról kérjük meggyőződni

HETI GLOSSZÁK

Az új testamentum sajtóhibái

Lapunk hasábjain már volt alkalmunk rámutatni a nemrégiben megindult katolikus sajtó vallásgyűlöletet szító tendenciájára. Azóta viszonylagos szélségsend uralkodott. A zsidó kérdést levették a napirendről. Nem is annyira etikai szempontok kihangsúlyozása miatt, mint inkább gyarló anyagi érdekek céljából. A napokban azonban ismét hallatott magáról az „Erdélyi Lapok” szerkesztője és kiadóhivatala: ha nem is a lap hasábjain keresztül. A kulisszák mögött folyt le az az érdekes csata, amely élénk párhuzamot von a katolikus sajtó programja és ami ezzel szemben egészen más, — a gyakorlata között. De beszéljenek a tények. A katolikus nyomda egy beteg munkás helyett ideiglenes kisegítő munkást kért a nyomdászszervezettől. A szervezet akart is küldeni, de a kiküldendő munkások, akik sorosak voltak — óh borzalom — zsidóknak születtek. Zsidóknak. Történhetett volna úgy is, hogy keresztény munkásokat küld ki a szervezet. Azonban a kiküldött munkanélküliek legrégebben vártak már, a kiközvetítés sorára. Ezek a munkanélküliek, akik a katolikus egyház szerint, a „világot uraló zsidó fajhoz” tartoznak, — éhesek voltak. Világuralmi beállítottságuk dacára. Annak dacára, hogy ahhoz a fajhoz tartoznak, amely „elnyomja” a keresztény egyházat és elnyomja az egész emberiséget, amely kisajátítja a nagytőkét és élvezi az élet minden gyönyörűségét. Ezek a munkanélküli nyomdászok: zsidók voltak.

A fajtságuk rá volt írva a homlokukra. Hess! — háritotta el magától a katolikus sajtó vezetősége a kiállító lelkiismeret szavát. Menjetek innen! Ti uralkodó faj! Ti, akik csak az élet gyönyöreit élvezitek! Hess innen, zsidók. Persze most is csak család az egész. Nem hisszük, hogy munkanélküliek vagytok, hogy éhesek vagytok, hiszen zsidók vagytok: Az uralkodó faj.

És a gazdag katolikus egyház, mint elnyomott, haragszik a zsidó munkanélkültre, — mint az elnyomóra. Ha nem lenne annyira groteszk, ha nem lenne annyira szomorú, kacagni kellene rajta. De jól tudjuk azt is, hogy bizonyos kormányozható világszemlélet mutatja a világot annak a papságnak, amely befolyik a lap adminisztrációjába. Nagyon is jól tudjuk, hogy azok az urak tisztában vannak az osztályerőkkel és ismerik a zsidó „jólétet”. És éppen mert ismerik és éppen mert jól tudnak mindent, éppen azért teszik karjaikat szemük elé és hesegetik el azt a bizonyos zsidó munkanélkülit, aki eleven rácsfólis mindarra, amit ők a keresztény etika és morál nevében hirdetnek. És még valami. Mákony kell a népnek. Elterelni a figyelmet a valóságról. Arról, ami igaz és arról, ami nem fér össze az új testamentum keresztény etikájával: a katolikus papság és egyház hatalmas vagyona, a nyomor és az akut munkanélküliség mai katasztrófális szakaszában. Ez az, kérem. Ezt tessék megfigyelni és megérteni. Felebaráti szeretet? Ugyan kérem, hát lehet szeretni egy zsidó munkanélkülit? Elírás ez csak az új testamentumban. Sajtóhiba. És a katolikus redakcióban most horrigálják ezt az évezredek sajtóhibát...

Fábián képviselő ur félrefogott

Dr. Fábián Béla nyílt levelet intézett az Egyenlőség hasábjain Ravasz László püspökhöz az emlékeztető beszéd miatt, amelyben kitérésre szólítja fel a kegyes püspök a zsidókat.

Dr. Fábián Béla egy kitűnő politikus. Nagyszerű publicista, mondhatnánk abban a közéleti dzsungelben, amelyben ma Magyarország él, a megtestesült élő lelkiismeret.

De minden ember félrefoghat egyszer. És ebben a cikkben nagyon-nagyon félrefogott Fábián Béla. Arról ír hosszasan a képviselő ur, hogy a Méltóságos Püspök ur ne igyekezzék megtéríteni a zsidókat, inkább figyelje azt a vallásellenes kampányt, mely Oroszországban folyik minden vallás ellen egyaránt. Ez egy olyan kitűnő „csel-fogás”, olyan nagyszerű vágás, amelyet az első pillanatra észrevesz majd Ravasz püspök ur. Nem hiába nomen est omen. Mert mit gondol a képviselő ur? Hogyha ő azt fogja mondani, hogy a püspök ur hívja fel a világ polgári társadalmát összefogásra a közös ellenség, a vallásellenes szovjet ellen, akkor ez kiveszi méregfogát az antiszemitizmusnak. Micsoda isteni naivság ezt így elképzelni egy olyan nagyszerű politikustól, mint amilyen Fábián Béla. Lehet, hogy a lap szerkesztője forszírozta a cikk megírását, mert a téma ugylátszik a cikkből „nem feküdt” a képviselő urnak. Mert hiszen ezt onnan is látjuk, hogy félrefogott. Ravasz püspök ur azt állítja, hogy a zsidó destruktív, a zsidó bolsevista és erre a képviselő ur azt írja, hogy mi nem vagyunk azok. Oh dehogyan püspök bácsi kérem, mi jó gyerekek vagyunk, mi jó polgárok vagyunk, csak azok az orosz bolsevikiek a gonoszak, mert hiszen azok mindnyájunk ellen törnek. Minden vallást üldöznek, minden ellen harcolnak, ami polgári konszolidáció.

Hát nem így van Fábián képviselő ur!

Az Ön kívánsága:

1. Elsőrendű minőség.
2. A mai viszonyoknak megfelelően leszállított árak.

Ezt

nyújtja
Önök:

GYARMATI ILLATSZERTÁR
Oradea, Kossuth-uca 8.

ELIJÁHU HANOVI LEGENDÁK

A megszorultaknak, az inségeseknek, a szenvedőknek bizalma, reménysége hosszú nemzedékek óta Elijahu próféta nevéhez fűződik. Se szeri, se száma a sok szebbnél szebb legendának, melyek a próféta csodás cselekedeteit dicsérik és a legenda forrása lassan bugyog tovább napjainkban is. Ime néhány szép meghaló monda, melyeket a múlt században jegyeztek fel...

I.

Vagy száz éve Magyarországon élt egy gazdag gróf, akit végtelen erővel fogott meg a zsidó hit tisztasága, örök változhatatlan szépsége. A gróf már gyermekkorában szülei birtokán sokat érintkezett zsidó pajtásokkal, elment iskolájukba megtanulta a héber betűket s mikor felsérdült, mindjában érlelődött meg benne a gondolat: át fog térni Ábrahám hitére.

A tervét kigondolni könnyű volt, de nehéz végrehajtani. Akkortájt igen szigorú törvények tiltották meg Magyarországon, hogy valaki a csak türt zsidó felekezeti körében felvétesse magát és keservesen lakolt az, aki szembeszállt az állam kemény parancsaival. Am a gróf nem engedett. Végigjárta az egész országot, kopogtatott a legkisebb zsidó községeknél is, de hiába! Senki sem mert dacolni az országos tilalommal.

Végre Győr városába vetődött el. Itt is megismételte kérését, de senki sem merete meghallgatni. A főúr pedig nem nyugodott addig, amíg az ősi parancs szerint fel nem vétetik Ábrahám szövetségébe. És akkor egy reggel megjelent a templomban egy idegen zsidó, egy magas, vállas, szép szál ember, akit azelőtt sohasem láttak Győr városában. Ez az ismeretlen ember volt az, aki teljesít-

tette a gróf kérését, de nyomban utána úgy, amint jött, eltávozott.

A hatóságok neszét vették a dolognak, zsidó pandurral kurrentálták az ismeretlen zsidót, de hiába, nyomavesztett. A gróf is, meg a győri zsidók is azt hitték, hogy a titokzatos idegen maga Elijahu próféta volt, aki mindig ott van, valahányszor ujszülöttet avatnak fel Ábrahám szövetségébe.

II.

A prágai gheftón — így tartja a hagyomány — egyszer az üldözések nehéz idején a papok egyházi körmenetet rendeztek, hogy a nyakas zsidókat az ünnepi pompával elkábítsák és hajlékonyá tegyék a kereszténység felvételére. Egyszer csak az egyik ház telejéről víz csurgott le az alatt haladó körmenetre. A processzió dühöngő szítkokkal szétszóródott, a zsidók fejét követelte a szentségtelen merényletért, egy részük benyomul a házba is, hogy a tetteit felelősségre vonja.

A prágai zsidó házak teteje lapos volt és fönt a tetőn, a szűk utcák gyér napsugarától melengelve virágok nyíltak. A tömeg, amely vére szomjazott, a ház tetején egy zsidó legényt talált. Gyönyörű, izmos termetű, tüzes, fekete szemű fiu volt. Üllegek, szidalmak közepette törtek rá és a püspök elé vitték.

A püspök maga elé hívatta a prágai zsidók fejét, előljáróit s megkérdezte tőlük, ki ez az ember? De a zsidók nem ismerték. Sohasem látták. Ki lehetett mégis?

Most a legényt fogták kérdőre. Szilárdan állta a kínzást, a gunyolódást, a köpködést. Azt mondta, hogy látta, már elszáradtak a virágok s ezért ment fel a tetőre egy kanna tiszta vízzel, hogy megöntözze a virágokat. A kanna véletlenül kilocsant, de nem akaratból tette.

A dühöngő tömeg nem hallgatta meg az ifju védekezését, hanem ott a kihallgatás alatt reátört és agyonütötte. Holttestét a Moldvába dobták, mondván, hogy „ott ihatik vizet kedvére”.

A szép ifju hullája azonban sohasem került elő. A prágai zsidók azt rebesgették, hogy Elijahu próféta egy idegen ifju képében maga áldozta fel magát, hogy az anynyit szenvedett prágai zsidóságot újabb gyilkosságok és fosztogatások elől megmentse.

III.

Zimonyban sokat emlegették a zsidók egy ósdi pénzdarabot, melyet szintén Elijahu próféta hoztak kapcsolatba. A pénz a régi négykrajcáros, a híres „susztertallér” volt, ez a nagy, otromba rézpénz, melynek azonban mégis nagy volt a becsülete, hisz az éhhaláltól lehetett vele megmenekülni.

Pészach előtt az egyik nagyon, nagyon szegény zimonyi zsidó gondoktól terhes ábrázattal ödöngött az utcán. Honnan lesz annyi pénze, hogy az ünnepre előkészüljön, pászkát vegyen magának, ruhát gyermekeinek? A jó Istentől várta a jó szerencsét.

Amint az utton bandukol, egyszerre valami megcsörren a lába alatt. Lehajol, hát egy susztertallérra hágott. Felveszi, boldogan megforgatja és észreveszi hogy a négykrajcáros peremébe egy kis vágás ékelődik be. Szétfeszíti a tallért és nagy meglepetésére látja, hogy a susztertallér belsejében egy aranypénz volt elrejtve. Meg volt mentve most már az ünnep: a szegény, megszorult ember megvehetett mindent, ami csak kellett neki. Boldogan köszönte a Mindenhatónak a segítségét s biztosra vette, hogy a csodát Elijahu próféta tette meg vele. A susztertallér azután odaadta a rabbinak, aki sokáig őrizte magánál, míg egyszer valamelyik házbéli tévedésből ki nem adta...

Dehogyan van így. Ravasz püspök ur akkor is antiszemita lesz, és az is marad, ha a világ összes zsidói jó fiúk lesznek és nem lesz köztük egyetlen bolsevik sem. Még abban is téved Fábrián képviselő ur, hogy minden zsidót egyformán megvéd. Azt olvashatjuk a sorok között, hogy mi nem vagyunk bolsevisták. Hát miért nem mond igazat Fábrián képviselő ur? Miért nem mondja azt, hogy a zsidóságban is vannak osztályrétegződések, hogy nem lehet kívánni azt, hogy a szegény nyomorult gyári munkásnak, vagy munkanélkülinek, teljesen azonos legyen a felfogása csepeli báró Weiss Alfonzzal. Mert hiszen Alfonz bárónak 50 millió pengő vagyona van, a szegény zsidó meg felfordul az utcán az éhségtől. *Nem igaz az a nagy nemzetközi összefogás, amellyel a zsidókat gyanúsítják. Nem igaz az sem, hogy a zsidók mind a polgári társadalom fenntartásáért imádkoznak.* A zsidók között éppen úgy vannak kommunisták, ahogy vannak más fajtánál. Az osztályhelyzet determinál. És ezért ne nézzen Ravasz püspök ur Oroszország felé. Neki az a kötelessége, hogy térítsen. Ahogy a banktisztviselőnek kötelessége, hogy az átutalásokat „térítse”. Ez az üzlethez tartozik. Vagy mondjuk finoman: a hivatáshoz.

Arról beszélne a magyarországi képviselő ur, hogy a zsidóknak nem kell szótfogadni. Nem bizony, még abban a bizonyos Lipótvárosban sem. És nem kell folyton exkuzálja magát. Hogy mi bizony jó polgárok vagyunk. Dehogyan. De nem tartozik felelősséggel a képviselő ur egyetlen bolsevistáért sem. Senki sem tartozik a másikért felelősséggel. A püspök ur sem felelős Ondiért és társaiért. De felelős az egész társadalom azért, hogy a zsidókat kényszerítik arra, hogy kétszeresen küzdödjön a létért. Éppen az antiszemitizmus miatt.

Mikor fognak már egyszer koncepciózusan és bátran inni a magyar zsidó férfiak? Mikor fognak arra eszmélni, hogy nem talpa kell simogatni és folyton hirdetni, hogy mi jó fiúk vagyunk. Vegyen példát dr. Biedl Samuról, a szegediek elnökéről. Vegyenek példát a sok külföldi öntudatos zsidó vezérférfiutól. Akik nem exkuzálják magukat folyton azért, amiért ők legkevésbé felelősek. Különbözik oly mindegy: Ravasz püspök ur és társai akkor is gyűlölik a zsidót, amikor azt hiszi Fábrián ur és társai, hogy a legjobban van velük. Gyűlöli a zsidót! ez a mottó és ezen nem ilyen eszközökkel lehet védekezni. Csak öntudatos gerinces fellépéssel lehet ezt ellensúlyozni. Olyan bátran kell ebben is harcolni, ahogy Fábrián képviselő ur mint ellenzéki képviselő harcol a magyar progresszióért, melynek eljövetele például minden okos zsidónak leghőbb vágya.

„Le a franciákkal és le a zsidókkal!”

... És le a Young-tervvel! Ez az új harci kiáltása a német nemzeti szociálista pártnak. Le vele, le vele! Ezzel az új jelszóval bővült az utóbbi események hatása alatt a „nácik”, amugy sem vérszegény jelszókészlete. Nem mintha nem hallottuk volna már ezelőtt is tőlük, hogy másra is hivatkoznak, például: „le a zsidókkal!” Vagy, hogy „le a franciákkal!” Most azonban mindez harcriadó lett és együtt, egy mély lélekzetvétellel mondják ki az egészséget. A franciákat és a zsidókat egy nevezőre bízták. Nem tudjuk, hogy kinek szempontjából előnyösebb ez? Hogy mi lettünk egy kicsit nagyobbak, vagy a franciákat akarják degradálni alacsonyabbra? Tény, hogy ezidő szerinti az igaz németnek három igaz ellensége van; a francia, a zsidó és a Young-terv. Három ellenség és egy igaz barát. Egy igaz német hazaffy. Hitler! A nemzeti szociálista párt tehát most köztársasági elnöknek jelöli Hitler Adolf hazaffyt. A német fajnak legigazabb képviselőjét. Aki nem szereti, ha a fajok egymás között keverednek. Mert erre igen nyomós okai vannak. Hadd mondjuk el Önnek is kedves olvasó. Amikor felmerült a Hitler Adolf elnökjelölési terve — azt mondanunk sem kell, hogy

maga a vezér vetette fel az ötletet — a nemzeti szociálista párt teljes apparátussal neki látoit, hogy megszerezze Hitler, a jövődó, vagy leendő német köztársaság elnökének állampolgársági bizonyítványát. Azt is tudni kell ehez azonban, hogy Németországban rendezve van az állampolgársági törvény, mert a világháború nem igen kedvezett imperiálista hódító törekvéseinek és nem csatoltak hozzá új területeket. A Hitler állampolgársága azonban nem volt rendezve. Annál az egyszerű oknál

fogva, mert hiszen Hitler; nem német. Hogy a német vezér *anyja: morva és apja: osztrák volt.* És a morva nő és osztrák férfi házasságából született Adolf, a „német” fajvédő. Az öszvér. A silány keverék. Ezért van tehát olyan nagyon, de nagyon ellene a fajok és nemzetek keveredésének Hitler. Nem szeretné, ha a maga fajta „öszvérek” tulságosan elszaporodnának... Félti az emberiséget ettől a katasztrófától... és mi is állíthatjuk, ha rá gondolunk, hogy — *joggal!*

Zsidó vért akart inni az alsóvalkói csendőrmester

Szilágysomlyó. A hivatalos hatalommal való visszaélésnek megdöbbentő példáját produkálta Alsóvalkói szilágymegyei községben Somle ottani csendőrmester, akit valahonnan a határszélről helyeztek a községbe. A csendőrmester beállított Hermann Ferenc tekintélyes valkói kereskedőhöz, miután azonban őt nem találta otthon, tízenyolcéves Józsi fiát szólította fel, menjen vele azonnal a csendőrsre. A fiatal fiu gyanúllanul követte Somle csendőrmestert, aki, amikor beért az őrsre, a következő szavakkal üvöltött rá:

— Na, ma zsidóvért iszom!

Ezzel a Hoffmann-fiut durván belökte az őrs szobájába és ott ütlegetni kezdte. Az őrsön tartózkodó három másik csendőr is rövidesen követte feljebbvalója példáját és most már négyen ütöttek, rugták, pofozták a szerencsétlen gyerekeket.

Az áldozat egyik leánytestvére később rosszat sejtve, az őrsre sietett, amelynek ablakán félénken pillantott be. A következő látvány tárult eléje: Öccse megkötözve állt a szoba egyik sarkában és hogy egyensúlyát el ne veszítse, az egyik csendőr hajánál fogva tartotta, míg a másik kettő ököllel, az őrmester pedig — valószínűleg, hogy be ne szennyezze zsidóval a kezét — bajonettjével ütlegelte a kétségbeesetten jajveszékelt fiut.

Somle csendőrmester ekkor észrevette az ablaknál álló leányt és reprodukálhatatlan kifejezésekkel kidobta az őrs udvaráról, fennen hangoztatva, hogy ő azt tesz, amit akar, neki nem parancsol senki, Alsóvalkón ő az I. és ma zsidó vért akar inni.

Az esti órákban Szilágysomlyóról, ahol bevásárolni volt, megérkezett idősebb fiával Hoffmann Ferenc, aki a főbíró kíséretében sietett a csendőrsre. Az őrmester, amikor az apát meglátta, újra „felhangolódott”.

— Na, erre már régen várok. Ma zsidó vért iszom! — és már hozatta a bilincse-

ket, hogy Hoffmann Ferencet és idősebbik fiát vasraverje. A főbíró tiltakozott a brutális eljárás ellen és megkérdezte az őrmestert, hogy tulajdonképpen mit is követelt el a Hoffmann-család. Erre kiderült, hogy Hoffmann Ferenc és Jenő nevű fia idézést kaptak a szilágysomlyói bíróságtól, hogy egy polgári perben másnap jelenjenek meg. Somle őrmester azért verte meg a kisebbik fiut és azért akarta letartóztatni az egész családot, mert — amint később kijelentette — félt, hogy ezek a büdös zsidók megszöknek.

Végre nagynehezen, éjszakára hazahozta Hoffmannékat, reggel ám csendőrökkel kísértette be őket Szilágysomlyóra, ahol azonban — minthogy a másik részről érdekeltek felek nem jelentek meg — a tárgyalást elnapolták.

Polgári per — veréssel, zsidóvér-ivással és csendőri fedezetekkel — ez egészen új dolog, új szín a különben is elég tarka közigazgatási és közrendészeti palettán...

A felizgatott lakosság reméli, hogy Sirbu Joan őrnagy, a szilágysági csendőrség parancsnoka, aki már eddig is számtalan alkalommal bizonyította be, hogy hivatása magaslatán áll, fel fogja világosítani Somle őrmestert kötelességeiről és egyben meg fogja neki magyarázni a polgári és egyéb perek közötti különbségeket, bizonyára hangsúlyozva, hogy a verés és vérivás pedig semmiféle esetben nem alkalmazható.

Művészi perzsaszőnyegeket, szövött gobelinéket, külföldi fonalakat
Schulhof Emilné
„Orient” Szővművészeti Iskola
Oradea, Strada Episcopul Ciorogariu No. 17.
Vidéki rendelések utánvétellel gyorsan és pontosan eszközölköttek.

Leltár-árusítás!

Raktárunkon levő összes maradékokat a legjobb minőségű külföldi márkás cipőkből is hallatlanul olcsó áron piacra dobjuk:
Néhány mutatványszám árainkból:

Női bőr házicipők . . . Lei **99**

Női színes bőrcipő, francia és
trotteur sarokkal . . . Lei **190-től**

Férfi cipők egyes párok . Lei **290-től**

Női Luxuscipők . . . Lei **290-től**

Hogy áraink tényleg léteznek, győződjön meg kirakatainkból:

REICHARD cipőáruház

HIREK

a „Népünk“ cikkeinek utányomását csakis a forrás megjelölésével engedjük meg.

Naptár 5692

Péntek, Swath 28, február 5.

Szombat, Swath 29, február 6.

Heli szidra: משפטים

Heli háftóra: מחר חדש

Roschodes bentschen: מברכין חודש

Roschodes: 778 Vasárnap február hó 7-én, Hétfő február hó 8-án.

Szombat kezdete:

üzlet bezárás 5.15

gyertyagyújtás 5.25

Istentisztelet kezdete 5.30

Szombat befejezése 6.30.

FELHIVJUK ELŐFIZETŐINKET, különösen azokat, kiket inkasszánsainknak nem áll módjukban felkeresni, hogy hátralékos előfizetési összegeinket számunkra haladéktalanul küldjék be. Kérjük olvasóinkat, hogy nehéz munkánkban támogatásnak bennünket, hogy lapunkat akadálytalanul küldhessük a jövőben is címükre. A „NÉPÜNK“ kiadóhivatala.

— **Terjesszék és szerezzék előfizetőket az erdélyi zsidóság egyetlen független és legolcsóbb lapjának, a »Népünk«-nek. A »Népünk«-nek egyetlen zsidó asztalról sem szabad hiányoznia.**

Paul M. Warburg meghalt

New-York. Amint már jelentettük, Paul M. Warburg, az ismert amerikai pénzkapitány newyorki lakásában súlyosan megbetegedett. Paul Warburg betegsége közben tüdőgyulladást kapott és január 25-én, a komplikációk következtében 64 éves korában kiszenvedett. Paul M. Warburg már a háboru előtti konszolidált időkben is ismert nevű és tekintélyes pénzembere volt az Egyesült Államoknak, úgy, hogy 1914-ben Wilson köztársasági elnök őt nevezte ki a „Federal Reserve Board“, az állami bank elnökévé. Ebben a felelősségteljes állásban Warburg négy éven keresztül működött a pártok legteljesebb megelégedésére. A béketárgyalások alkalmával Wilson ugyancsak őt nevezte ki az amerikai delegáció egyik tagjának. Tapasztalatait egy kétkötetes munkában örököltette meg. Rövid néhány évvel ezelőtt a newyorki és heidelbergi egyetemek tiszteletbeli doktornak nevezték ki Paul Warburgot. Az elhunytat igen meleg szálak fűzték a zsidósághoz és a palesztinai mozgalomhoz, anélkül azonban, hogy mint ilyen nyilvánosan valamikor is fellépett volna. Az amerikai sajtó mély részvétellel emlékezik meg az elhunyt kitűnő érdemeiről.

— **A jugoszláviai szenátus elnöke megnyitó beszédében hangsúlyozta, hogy Jugoszláviában nem ismerik az antiszemizmust.** Belgrad. Dr. A. Pavelic, a parlamentáriszmus terére lépett Jugoszláviának első szenátusi elnöke, a szenátus megnyitására tartott beszédében többek között a következőket mondta: „Nálunk nincsenek kisebbségi kérdések olyan éles formában, amint azt megtalálhatjuk a többi államokban. Mi nem ismerjük az antiszemizmust sem, mint egy szervezett mozgalmat. Nálunk nincsen egyetlen olyan mozgalom sem, amely valamely faj, vagy vallás ellen gyűlöletet szítana. Hazánkban minden téren teljes szabadsága van az összes vallásfelekezettnek és szabadon gyakorolhatják önnálló vallási rituáléikat is.“

— **Katholikus szózat az antiszemizmus ellen.** Péter Bichlmair, a katolikus világ nagylelkintéző vezető tagja szózatot intézett a bécsi rádió útján a katolikusokhoz. Szózatában ez egyház nevében felhívta a hívőket, hogy ne adják át magukat tovább a gyűlölködésnek és utasítsák el azokat a tanokat, melyeket az antiszemizmus a zsidókról, Isten kiválasztott népéről hirdet. A kereszténység hálával és szeretettel tartozik a zsidóságnak, melyből megváltója ered. Az antiszemizmus ellenkezik az egyház tanításaival. A szent atya fájdalommal látja ezt a mozgalmat és a pápa ismételtlen figyelmeztette a keresztény világot, hogy ne tápláljon gyűlöletet azzal a néppel szemben, mely a megváltót adta a kereszténységnek.

— **Konfliktus a Rothschildok és az osztrák kormány között.** Az osztrák kormány és a londoni Rothschild-bankház között súlyos konfliktus tört ki. Arról van szó, hogy az osztrák Kreditanstalt vezérigazgatói állására Lionel Rothschild, a londoni ház feje egy nagynevű zsidó bankigazgatót, dr. Ritscher Sámuelét nominált, aki nagy tudásánál és ráterméségénél fogva alkalmas lett volna arra, hogy a szétszűllő osztrák pénzügyeket rendbehozza. Az osztrák kormány azonban az antiszemita körök nyomása alatt kijelentette, hogy egy zsidó bankigazgató kinevezéséhez nem járulhat hozzá. A londoni Rothschild-ház ezeket követően közölte az osztrák kormánnyal, hogy a jövőben a legridegebben el fog zárkózni minden olyan ügyben, melyben az ő közbenjárását és segítségét kéri a jövőben az osztrák kormány . . .

— **Palesztina kirándulás.** A Regáli Cionista Szervezet a tel-avivi mintavásár alkalmából Palesztina-kirándulást tervez, amelyre az Ókirályságban már eddig is számos jelentkezés történt. Alant közöljük a kirándulás hajóárait.

A Regáli Cionista Szervezet a romániai vasúti utazásnál Constancától vissza 50% kedvezményt ad és tárgyalások vannak folyamatban további engedmények megadása végett.

Aki hajójegyet akar előjegyezteni, az a hajójegy árának 50%-át át kell utalja a Regáli Cionista Szervezet címére, București Str. Carol 81. Az összeg második felé legkésőbb március 1-ig egyenlendő ki. Amennyiben ez nem történik meg, úgy a befizetett összeg felett a cionista szervezet szabadon rendelkezik. Részletes felvilágosításokkal készséggel szolgál a Regáli Cionista Szervezet.

— **Vad verekedés antiszemita és zsidó diákok között Pozsonyban.** Antiszemita diákzavargások voltak szombaton a pozsonyi egyetem orvosi fakultásán. A nacionalista cseh szlovák diákok és zsidó vallású lengyel orvostanhallgatók régóta lappangó ellenségeskedése véres verekedésben robbant ki. A verekedés a jólismert eltanácsolással kezdődött. Az antiszemita orvosok felszólították zsidó kollégáikat, hogy hagyják el az egyetem épületét. Az eltanácsolt diákok a pozsonyi egyetem orvosi fakultásával szomszédos kávéházban gyűltek össze. Ugyanide tértek meg az antiszemita diák egyesületnek tagjai is. A két tábor között csakhamar szóváltás, majd vad verekedés támadt, székekkel estek egymásnak és az általános verekedésnek a rendőrség vetett véget. Igazoltatták a verekedőket és közbotrányozás miatt megindították ellenük az eljárást.

Véres verekedés a berlini egyetemen

A berlini egyetemen az elmúlt pénteken a hillerista diákok acélsisakos hatalmas tömege megtámadta a „Sprévia“ „izraelita vallású“ német diákegyesület tagjait. A demokrata és köztársasági érzelmű diákok a Sprévia segítségére indultak, mire általános verekedés keletkezett. Az egyetem hallja valóságos csataférré változott, a tulsulyban levő Hiller-csapatok földreterperték a Sprévia számos tagját és súlyosan megsebesítették. A diákok egy része a rektorhoz sietett és a rendőrség beavatkozását kérték, a rektor azonban ezt visszautasította, kijelentvén, hogy ő maga fog rendet teremteni. A rektor a hilleristák szitkokkal és fütyökkel fogadta. A diákok egy része mégis telefonált a rendőrségre, amely csakhamar megérkezett. A rendőrség „félreértésből“ a megtámadott zsidó diákokat zárta körül és gummibotokkal támadt rájuk. Több diákot letartóztattak. A rektor az egyetemet két napra bezárta.

A német diákszövetség tagjai a rektorhoz terjesztett memorandumukban követelik a hillerista diákszövetség feloszlását, a felbujtók kizárását az egyetemről, a diákokból álló önvédelmi csapat megszervezését és állandó rendőri készséget az egyetemre.

A Sprévia tiltakozó iratot küldött a rektorak, amelyben követeli az „izraelita vallású német diákok“ megvédését, kijelentve, hogy „ők büszkék a vallásukra és a leszármazásukra“. Szegény izraelita vallású német diákok. A levélben még mindig németeknek hangoztatják magukat, de — úgy látszik — a pofonok már némileg józanítólag hatottak rájuk, mert már a zsidó leszármazás is eszükbe kezd jutni.

— **A varsói hitközség a Keren Hajeszod ellen.** Varsóból jelentik: A legutóbbi hitközségi gyűlésen az agudista többség a cionisták viharos tiltakozása mellett, elutasította azt a javaslatot, hogy a hitközség idén is 10.000 zlotyt adományozzon a Keren Hajeszodnak, Keren Kajemetnek és Keren Hechalucnak. Eddig ugyanis, amíg az agudisták nem voltak többségben, a varsói hitközség minden évben adott kisebb-nagyobb összeget a cionista intézményeknek.

— **Lord Reading Egyiptomban megbetegedett.** Kairó. Lord Reading, Anglia volt külügyminisztere és az indiai ex-alkirály súlyos náthalázban megbetegedett. Egy orvosprofesszor és egy ápolónő utazott Kairóból Luxorbá, ahol a 70 éves lord fekszik. A megbetegedés egyelőre még nem komplikálódott és remélhető, hogy a gondos ápolás hamar kiemeli az idős férfit beteggyárból. Felesége, aki elkísérte egyiptomi útjára, most is vele van és részvesz férje ápolásában.

— **Kommunista tüntetés zsidók ellen.** Az Uzhorod melletti Radváncz községben az elmúlt napokban nagy kommunista tüntetés volt — a zsidók ellen. Egy Német nevű kommunista cipész egy a cigánytáborból és más szedett-vetett népségből összecsisított bandákkal „Kenyeret“ s „Le a zsidókkal“ kiáltásokkal végigvonultak a községen és betörték az összes radvánci zsidók ablakait. A rendőrség szélszórta a tömeget s Németet, valamint 15 társát letartóztatta.

ZSIDÓK!

Vasárnap, február 7-én délelőtt fél 11 órakor a városháza disztermében

NAGY ZSIDÓ MEETING!

Tárgy:

»A zsidóság mai helyzete, annak okai és perspektívái«

Előadók:

Dr. Manfred Reifer, kamarai képviselő (Csernovitz).

Dr. N. M. Gelber zsidó történettudós (Varsó).

Prof. J. Silberbusch. (Bukaresi).

Belépti díj nincs!

Belépti díj nincs!

Minden zsidó ott legyen!

Moses Hess

120. születésnapja alkalmából

Moses Hess a zsidó nemzeti ideológia legelső klasszikus mestere. Próféta, aki korát megelőzve született és így életében nem talált megértésre. Akik azonban ma Szmolensky, Pinsker, Achad Haam és Herzl Tivadar műveit ismerik, azok csodálattal állnak meg Moses Hess próféta szelleme előtt, aki mindezeket megelőzve, 1862-ben „Rom und Jerusalem” című művében a cionizmus alapvető gondolatait oly pregnánsan domborította ki.

Hess 1812 január 21-én született Bonnbán. Autodidakta volt és eleinte a szélső szocializmus híve. Majd csakhamar a zsidókérdés kelti fel érdeklődését és fentebb említett művében a zsidó népi eszme és a Szentföldön újjáépítendő zsidó nemzeti otthon létesítése mellett tör lándzsát.

Műve kezdetben minden visszhang nélkül maradt, életében nem méltatták figyelemre, csak 1875-ben bekövetkezett halála után ébredt a zsidóság tudatára Hess nagy zsenialitásának. Egyik művében megjósolta a német-francia háború következményeit: a Habsburg és Hohenzollern dinasztiák bukását, Ausztria-Magyarország felosztását és a szláv államok újjászületését.

A zsidó állam eszméje tőle indult ki és — csodálatos — Herzl Tivadar, aki róla semmit sem tudott, ugyanezen gondolatoktól vezéreltetve az egész világot megtudta mozgatni az eszmének.

Moses Hess írásaiból

Nem az öreg, jámbor zsidót kell megvetni, aki inkább kilépetti nyelvét, sem hogy zsidóságát megtagadja. Megvetendő a modern zsidó, aki megtagadja a maga népiségét azért, mert a sors keze súffja a zsidóságot.

Semmi sem áll távolabb a zsidóság szellemétől és semmi sem idegenebb előtte, mint a modern vallásoknak az a fő szempontja, amely a vallás központjává az elszigetelt egyén egoista telkiüdvét teszi meg.

Ha igaz volna, hogy a zsidók emancipációját a diaszporában összeegyeztethetetlen a zsidó népiség fogalmával, úgy a zsidóknak fel kellene üldözniük az emancipációt a zsidó népiség érdekében.

Az új nemzedék, amely minden magasztos és szent ügy iránt érzékkel bír, lelkesedéssel fog csatlakozni a nemzeti mozgalomhoz. És ha a friss növények ebben az irányban kezd fejlődni, úgy az elfonnyadt törzs is felékesíti magát Izrael zöld leveleivel és virágaival. (Szinte szóról zsóra ezt mondotta Herzl a Judenstaat utolsó fejezetében. A Szerk.)

Mint egyének hasznát huzunk a többi történelmi fajok missziójából. Mint egyének kétségtelenül jogokra aspirálhatunk és kötelességeket teljesítünk. De legszentebb jogaink és kötelességeink azok, amelyeket mint nép követelünk és mint nép teljesítünk.

— Indexre a hitehagyottakkal! A prágai hitközség vezetősége radikális lépésre szánta el magát a kitérőkkel szemben. Elhatározta, hogy mindazoknak a nevét és címét nyilvánosan közzéteszi, akik kilépnek a hitközségből. A hitközségnek az az intenciója, hogy a kitérés nem magánügy, hanem olyan aktus, amely érdekli a nyilvánosságot. A kitérőknek ez a nyilvános megbélyegzése mindenestre radikális módszer. Eddig diszkrétan kezelték a kitérések ügyét. De, hogy ki és miért tér ki, azt a rabbiság olyan titokban tartotta, mint az orvos páciense baját. Pedig a nyilvánosságnak ez mindeképpen csak használna.

— Emésztési gyengeség, vérszegénység, lesóványodás, sápadtság, mirigybetegségek, bőrkiütések, kelések, furunkulusok eseteiben a természetes „Ferenc József” keserűviz szabályozza a belek annyira fontos működését. Az orvosi tudomány számos vezérférfia meggyőződött arról, hogy a valódi Ferenc József víz hatása mindig kitűnően beválik. A Ferenc József keserűviz gyógyszerárakban, drogériákban és fűszerüzletekben kapható. 6

— Reformok a budapesti orthodox hitközségben. A budapesti orthodox hitközség új alapszabályai értelmében a hitközség ezután nem várja meg, amíg valaki felvételre jelenik meg, hanem jelentkezés nélkül adóztatja meg mindazokat, akikről feltehető, hogy rituális életet élnek, s a szombatot megtartják. Ez az új intézkedés azt bizonyítja, hogy a hitközség pénzügyi okokból kénytelen a maga régi, az eddigi erkölcsi és egyetalkotó zárkórúságát feladni. Meg fog tehát valószínű Budapestben a régi mondás: „In Pest sind die Orthodoxen keine echten Orthodoxen, die Neologen keine echten Neologen, nur die Poschim sind echt”.

— A cseh Állatvédő Egyesület nem javasolja a rituális vágatás tilalmát. Prágából jelentik: E napokban tartotta meg a csehszlovák Állatvédő Egylet évi értekezletét, melynek napirendjén a rituális vágatás kérdése is szerepelt. A kérdésről Dr. A. Plechner állatorvos tartott beszámolót, aki humánus szempontokból a rituális vágatás ellen foglalt állást. A következő vitában dr. Franz Friedmann, dr. Knöpfelmacher és professor S. H. Lieben minden oldalról megvilágították a rituális vágatás előnyeit és jelentőségét, mire a konferencia elállt a rituális vágatási tilalom javaslatának megtételétől.

— Ne hiányozzon egyetlen zsidó házból sem a zsidó jóléti szövetség perselye.

— A nemzeti szocialista művészet megnyilatkozásai. A bécsi zsidó hitközség templomainak Schopenhauer strassei frontján január 28-ikára virradó reggel egy olajfestésű belürrajzot találtak és a templomfal többi részei is össze-vissza voltak mocskolva horogkeresztekkel. A frontfelírás cirádás germán betűkkel a következő volt: „Dögöljete meg zsidók!” Aláírás: ismét egy horogkereszt. A nemzeti szocialista párt dicső jelvénye. A nemzeti szocialista párt, amint e tényekből is kitűnik, élénk pártművészetre inspirálja, a művészetre hajlamos tagjait. Olajfestés, frescóművészet, alá középkor. Akkor is divatos volt a falfestészet, csak éppen a horogkeresztet nem ismerik. Most azután a falfestészet életre-keltése után korszerűen hozzácsatollák a pártjelvényt is. A zsidó hitközség vezetősége azonnal megtiltotta a központi rendőrségnél feljelentését a nemzeti szocialista ismeretlen tettesek ellen és erélyesen felkérést intézett a rendőrséghez, hogy az kellő ko nollysággal és apparátussal kezdjen hozzá a nyomozáshoz, hogy a vallásgyalázó precedensek meg ne ismétlődhessenek.

— 16 millió dollárt hozott fel fennállása óta a Zsidó Nemzeti Alap. New-York. A Keren Kajemeth 30 éves fennállása a newyorki cionista szervezet nagy ünnepeit rendezte, hol Nelson Rothenberg, az amerikai Zsidó Nemzeti Alap elnöke, tartott imponáns beszédet. Többek között statisztikai adatok alapján mutatott arra rá, hogy a K. K. L. 30 éves működése során 16,000,000 dollárt hozott fel, amelyből 5,000,000 dollárt az amerikai zsidóság adományozott. A felhozott 16,000,000 összegből 320,000 dunam földet vásárolt a Nemzeti Alap. Rothenberg továbbá megállapította, hogy örvendetes tényként kell leszögeznie azt, hogy a gazdasági depresszió ellenére az amerikai zsidóság áldozatkészsége nem csökkent és továbbra is lelkesen és egyetemesen áll a palesztinai gondolat mögött.

ORTH. KÓSER ארטה כשר

STERN AMSEL
vendéglője

Oradea, Piața M. Viteazul 7

3 fogásos ebéd ára
20 lei

Utazók találkozóhelye!

A romániai Bné-Brith-páholy Szyhedronjának ülése

Bukarest. Röviddel ez előtt tartotta meg a romániai Bné-Brith-páholy teljes Szyhedronja ülését, melyen dr. I. Niemerover szenátor-rabbi elnökölt. A Szyhedron 40 tagja közül 32-en voltak jelen, de képviselték magukat Románia összes Bné-Brith-páholyai. A Szyhedron ülésének tárgysorozata között szerepelt az európai munkásszervezetek viszonya az amerikaiakhoz, a zsidó tanuló ifjuság problémája, a páholy kulturális, szociális, valamint jóléti kötelessége, végül pedig a Bné-Brith szervezet kiépítésének kérdése.

Dr. I. Niemerover főrabbi elnöki megnyitójában egy átfogó képet adott a napirenden lévő összes kérdések lényegéről. Széles áttekintéssel ismertette a zsidóság izzó problémáit és rámutatott az útra, melyen a Bné-Brith-nek meg kell közelíteni a kérdések és problémák megoldási lehetőségét. Az elnöki megnyitó után következtek a szakreferátumok, melyet a nagytanács tagjai ismertettek. Élénk és életerős vita és tanácskozások után a Szyhedron több határozatot hozott, melynek legfőbb része a Bné-Brith szociális, kulturális és filantrop program munkája. Határozatokat hoztak még a páholy belső életének szabályozására. A Szyhedron továbbá állást foglalt a külföldi testvérszervezetekkel való közös munka keresztülvételére. A Bné Brith Szyhedronjának teljes tanácsa a végzett munka optimizmusának jegyében ért véget és elhatározta, hogy a zsidó politikai szervezetek között igyekszik a páholy megteremteni a közös egységfrontot.

Az afrikai zsidóság helyzete

Dr. Mauric Lasersohn, aki hosszab időt töltött Algírban és Tuniszban, propaganda, valamint felvilágosító munkát végzett az ottani zsidóság között, a napokban egy előadásban számolt be a bécsi zsidóságnak tapasztalatairól, amelyet vázlatosan mi az alábbiakban ismerteltünk.

Algírban mintegy 74.000 zsidó lélek lakik, ami hozzávetőlegesen az összlakosság 1,5%-ának felel meg. A főváros zsidó hitközsége 16.000 tagot számlál. Algírban már régen nem ismerik többé azokat a negyedeket, ahol a ghetto volt. A zsidó intellektuelek kizárólag franciául beszélnek, míg a munkásosztály az arab és jidisch zsargonját beszéli. Antiszemitizmus igen elvértve fordul elő és akkor is csak egyéni megnyilvánulás. A tuniszi zsidóság élete már sokkal érdekesebb. Az itteni zsidóság nemzeti öntudata már erősen ki van fejlődve. A cionista ideológia termékeny talajra talált itt és számos ilyen szervezete van a zsidóságnak, Tuniszban 50.000 zsidó lélek él. Itt azonban még a régi ghetóban élnek a zsidók az úgynevezett Hara-ban. Két zsidó hitközség van. Az egyik a benszüllöttéké, a másik a bevándorolt spanyol, portugál és idegen nemzetiségű zsidók hitközsége. A két hitközség azonban szervezen együttműködik és a legteljesebb harmóniában vezetik a zsidóság ügyeit. A városnak van külön rabbi bírósága, amely teljes apparátussal dolgozik. A zsidó jegyzők is hivatalosan el vannak ismerve és időnként lekontrolálja munkájukat az állami törvényszék.

Dr. Lasersohn mindvégig érdekesítő előadásában még kitért a cionista mozgalom egyes frázsaira is. A cionizmus most éli ott reneszánszát és nagy fejlődési területe van. Az öntudatos zsidóság felkarolta és terjeszti az újjábredés eszméjét.

— Szenzációs leletek kerültek felszínre a jerichói ásatások során. Lo. don. Sir G. Marston és Garstang professzor, az angol archeológiai intézet Palesztinában dolgozó kutatói a Jericho-városmaradványokat egyre felszínre hozzák. Ujabbban számos agyagedény és tábla került elő, amelyből kiderül, hogy a zsidók Egyiptomból való kivonulása a rendes időszámítás előtti 1440-ben történt III. Totmes fáraó idejében. A herceg, aki Mózeset Midjánba való szökéséig szerezte, a király huga volt és Hatasának hívták. Az ásatások egyébként pontosan igazolják a bibliának az egyiptomi eseményekre vonatkozó összes jelentéseit és állításait.

Új vezetőséget választott a nagyváradai Szentegylet

Vasárnap délelőtt 11 órakor közgyűlést tartott a nagyváradai Szentegylet, a hitközség nagy tanácstermében, amikor is véglegesen megválasztották a szentegyleti vezetőséget. Néhány héttel ezelőtt a közgyűlés már határozott az elnök személyére nézve és egyhangulag Leitner Lázárt választották meg. Közben a többi tisztségek betöltése körül oly nehézségek merültek föl, hogy az ujonnan megválasztott elnök lemondott tisztségéről. Több ízben elhalasztott közgyűlés után a választmány megállapodott az előjárásági személyekre vonatkozólag és amint előbb említettük, a most megtartott közgyűlésen sikerült végre megtalálni azokat a személyeket, akik a jelenlegi sulyos időkben vállalják az egylet vezetését.

A közgyűlést Steiner Benjámint nyitotta meg, aki után Mezei Márton terjesztette be a kiküldött bizottság jelentését, melynek lényege az, hogy dolgozzon ki a volt vezetőség egy alapszabálymódosító javaslatot, oszlassa fel önmagát és az új képviselőtestület válassza meg vezetőségét. Ez az indítvány nem talált kedvező fogadtatásra a közgyűlésen megjelentek között. Mezei indítványát dr. Weimann Jenő ügyész megfelelő jogi érvekkel támasztotta alá.

Wasserstrom Sándor meglepetéssel látja, hogy a kiküldött bizottság túllépte azon hatáskört, melyre megbízása szolt. Alapszabálymódosítást a képviselőtestület csak az általa megválasztott előjárásági előterjesztése alapján eszközölhet. Tendenciát lát a bizottsági javaslatban és tiltakozik ellene, hogy a szentegylet tagjai közötti ékveréssel egy ujonnan most összeülő képviselőtestülettel tehetetlenségi határozatot hozzanak. Továbbiakban hosszasan fejtegette ki azt az álláspontot, hogy most afőlt kell döntenie, hogy kik vegyék át a nagyváradai Szentegylet vezetését és csak az ujonnan megválasztott vezetőség dolgozza ki a módosított alapszabályokat, amelynek elkészítése sok munkát és körültekintést igényel. Javaslatait terjeszt elő a Szentegylet finansziális helyzetének szanálására. Együtt, harmonikus munkára és áldozatkészre hívja fel a képviselőtestületet. Saját részéről 10.000 leit ajánl e célból felkamatmentesen.

Hartmann Sándor börtöndgyáros szintén 10.000 leit kínál fel hasonló célra.

Többek hozzászólása után végül a közgyűlés magáévá teszi Wasserstrom Sándor javaslatát és úgy határozott, hogy megválasztja a vezetőséget, melynek minden lehető el kell követni annak érdekében, hogy a tagdíjak rendben befolyanak, hogy mindazoknak a kötelezettségeknek, melynek érdekében 200 évvel ezelőtt megalakult ez egylet, eleget is tudjon tenni. Egy kiküldött jelölőbizottság javaslatára ezután egyhangulag az egyes tisztségeket a következőképpen töltötték be:

Örökös diszelnök Steiner Benjámint, elnök Leitner Lázár, alelnök Silbermann József, pénztárnok Deutsch Ignácz (Heller és Deutsch), ellenőr Rippner Vilmos fésűgyáros, gazdasági tanácsos Hartmann Sándor, alapítványi gondnok Zavislag Adolf. Gondnokok: Teitelbaum Vilmos, Gellis Gyula, Freund Miksa, Neumann Lipót, Rosinger Péter, Farkas Sámuel (Kolozsvári-utca). Tanácsosok: Mittelman Jakab, Klein Dávid fakereskedő, Nussbaum Sámuel, Kohn Dávid borkereskedő, Reich József, Rothbart A. Ede, Freund Lajos.

Az új vezetőség átveszi az ügyek vezetését és bizonyos, hogy Leitner Lázár elnöksége alatt, ki tiz esztendeje vezeli az egylet ügyeit, odaadó munkával, a kórház és a Szentegylet többi intézményei továbbra is teljesíteni fogják magasztos hivatásukat.

Dr. N. M. Gelber, az ismert történettudós és Dr. Manfred Reifer zsidó képviselő Nagyváradon előadást tartanak

A Jewish Agency nagyszabású zsidó nagygyűlést rendez február 7-én vasárnap délelőtt a város háza disztermében, amely alkalommal Nagyváradra érkeznek: Dr. N. M. Gelber, a kiváló zsidó történettudós, Dr. Manfred Reifer országgyűlési képviselő és professor Julian Silberbusch.

Dr. N. M. Gelber (Nathan Michael) széles skálájú zsidó tudományos és cionista tevékenységre tekint vissza. Már kora ifjúságában héber nevelésben részesült és különös érdeklődést tanúsított a zsidó történelem iránt. Történelmi kutatásai nyomán számos ismert munkája jelent meg a zsidó könyvpiacra s ebből a témakörből különböző cikkek és monográfiák egész sorozata jelent meg a zsidó folyóiratokban és enciklopediákban. Legismertebb műveiből a következőket emeljük ki: „Jude und Polnische Aufstand in Jahre 1863“. „Aus zwei Jahrhunderten“.

Ezenkívül állandó munkatársa a következő folyóiratoknak: Monatschrift für Geschichte und Wissenschaft der Juden, Revue des Etudes Juives, Mimizrach uamarav Jeruzsálem. A Zsidó Enciklopediának is állandó munkatársa és közreműködött a Zsidó Lexikon szerkesztésében is. Az amerikai „Haint-nak és számos európai és amerikai lapnak munkatársa. A háború után a keletgalíciai Zsidó Nemzeti tanács élén állott. Igen élénk aktivitást fejtett ki a Comitée des Delegations Juivesben. Jelenleg egy kötelező rendkívüli érdekes nagy történelmi munkán dolgozik, amelynek címe: „Die Judenfrage auf den Berliner Kongress 1678“.

Dr. Manfred Reifer ugyancsak gazdag közéleti multal rendelkezik. Egyik igen jelentős vezető alakja a bukovinai zsidó nemzeti mozgalomnak. Ezidő szerint a bukovinai zsidóság parlamenti képviselője. Elsőrendű szónok és publicista. A csernovici „Ostjudische Zeitung“-ban, valamint számos külföldi lapban megjelent cikkei, széles közéleti tevékenysége általánosan közismertté tették a nevét.

Professor Julian Silberbusch, aki a bucaresti Consiliul Superior egyik vezető tagja, régi és közismert alakja a romániai zsidó nemzeti mozgalomnak, immár másodikban vesz részt az erdélyi Keren-Hajjeszód kampányban. Nagyvárad zsidóságának alkalma volt már megismerni a cionista mozgalomnak a kitűnő harcosát.

MOZI

Cinematograful FILMPALACE

Péntektől: „Csókos regiment“. Sláger kalona vigjáték. Verebes Ernő, Grelt Theimer, Hermann Thinig, Oscar Marion, Paul Heidemann, Ida Wüst s. b. nagy színészek felléptével. Rendes helyárak. Semminemű kedvezményes és szabadjegy nem érvényes. — Legközelebbi műsor: „Ezerszemű ember“. Nagyszéri riporter film. — Jön: „Mona Lisa elrablása“. A főszerepben Willy Forst „Lilióm“, Molnár Ferenc regénye filmen, a főszerepben Charles Farrell, Rose Hobart.

Teatrul HEYMAN szinkör

Péntek, szombat, vasárnap: A Sevillai énekes. Ramon Novarro és Suzy Vernon együttes zenés hangos táncosfilmje. Ramon Novarro operáriákat énekel. — Vasárnap: A világ vége. Flammarion regénye filmen 14 felvonásban, 10 és 12 leites helyárakkal. — Jön: Az exfeleség. Norma Shaerer és Conrad Nagel filmje, világsiker.

Padlólakkok, poloskairtók, háztartási cikkek

mosó- és pipere-áruk, kefe- és vegyiáruk legolcsóbb beszerzési forrása!

Pontos figyelmes kiszolgálás! - Szombat és ünnepnapon zárva!

Fülöp Ede
ORADEA, Zöldfa ucca 14.

A Zsidó Párt biharmegyei tagozatának reorganizációja Nagyváradon

Már több ízben megemlékeztünk arról, hogy a Zsidó Párt nagyváradai és biharmegyei tagozata hozzá kezdett a párt intenzívebb beszervezéséhez. Január 31-én, vasárnap a Párt intézőbizottsága vezetőségi ülést tartott, amelyen elhatározták az erőteljes és intenzív beszerzési munka megindítását. Az ülésen Mittelman Jakab hitközségi elnök, mint a Párt elnöke vezette és a vezetőség és választmány megtárgyalta a részletes programot, amely hivatott lesz arra, hogy mindazon célkitűzéseket megvalósítsa, amely okvetlenül szükséges ahhoz, hogy a Zsidó Pártba tömörítse az összes zsidó erőket Nagyváradon és Bihar megyében.

A Párt vezetősége egyidejűleg elhatározta, hogy az intenzív szervezés minél sikeresebb keresztülvitele érdekében megbizta, ügyvezető elnöki minőségben Wasserstrom Sándort és Leitner Zoltánt, hogy a szervezés intenzív beindítását vegyék kézbe, amely megbízást lapunk szerkesztői vállalták is, annak kihangsúlyozása mellett, hogy vállalják ugyan a terhes, sok munkát igénylő megbízást, amely inkább kötelesség, mint tisztség, de ahhoz okvetlenül szükségesnek látják az összes erők bizalmát, mert csakis így lehet produktív munkát végezni, ha mindenki bizalma összpontosul a vezetőségi személyekben.

A választmányi ülés bizalma egyhangulag nyilvánult meg az eddigi vezetőségben, valamint az ujonnan választott ügyvezető elnökkel szemben és így mi sem áll utjában annak a beígért munkának, amelyet a párt jelenlegi elnöksége magára vállalt. Egyidejűleg megbízották dr. Manfred Reifer kamarai képviselő fogadtatását is, aki február 7-én Nagyváradra érkezik, hogy a Keren Hajjeszód propaganda beindításával egyidejűleg tájékoztassa a közönséget a Zsidó Párt parlamenti képviselői eddigi intenzív munkájáról.

— Ne mulasszon el egyetlen zsidó lélek sem a zsidó jóléti szövetség perselyébe minden nap egy leit adni.

— Megmozdultak a kisenevi antiszemita diákok is. Kisenev, február 2. Kisenevben a keresztény diákok oltáni szövetsége kiáltványokat osztott szét a városban. A kiáltványban a legélesebb kifejezéseket használják az ország zsidó lakossága ellen, amely szerintük kiuzsorázza az országot és annak érdekei ellen való munkát végez. Hivatkoznak arra, hogy Landau audienciát meri kérni az uralkodótól azért, mert a Dnyeszternél kommunista zsidókat löttek agyon. Üdvözlök a grancsárokat, akik a Dnyesztert védik és fenyegetőznek Landauval szemben, aki a kommunisták védője.

Sirkőavatás. Néhai Borgida Bernáthné sirkőavatása folyó hó 9-én, kedden d. e. 11 órakor lesz a szatmári orth. ltr. temetőben.

Olcsó RÁDIO vásár

3+1 lámpás hálózati készülék hangszórával, antennaszerezéssel együtt **4800** lei

TELEPES RÁDIO

hol villanyvilágítás nincs:

3 lámpás . . . **1850** lei

4 lámpás . . . **2850** lei

RAJZ ANTAL rádiószaküzletében

Oradea, Teleky-u. 2 Telefonsz.: 512

Primăria Municipiului Oradea, „Serviciul Economic, No. 307/1932

Publicațiune de licitație

Su aduce la cunoștință celor interesați, că în ziua de 15 Februarie anul 1932, dela orele 10—12 se va ține licitație publică în sala mică de ședințe a Primăriei Etaj I, camera No. 1., pentru vinderea a 31 buc. automate de bonboane și anume 6 bucăți tip mare și 25 bucăți de tip mic, dela depozitul de materiale a orașului (fosta lăptărie orășenească).

Toate persoanele cari vor lua parte la aceasta licitație vor depune pe lângă ofertă și o garanție de 5% din suma oferită pentru aceste automate de bonboane.

Materialul se poate vedea la depozitul de materiale a orașului, Caietul de sarcini și informațiuni se pot și la Serviciul Economic al Primăriei Etaj I, camera No. 28, între orele oficinoase.

Oradea, la 23 Ianarie 1932.

Primăria Municipiului Oradea.

I. V. O.

festőde új felvételi üzlete

Uri-u. 1.

ZSIDÓ HUMOR ÉS SZELLEMESSÉGEK NAGYJAINKTÓL

Nagyok és kicsinyek

Rabbi Jákajv Szadagórából így tanulta az ismert Rasit „emajr veomarto — figyelmeztetni kell a nagyokat a kicsinyekre”: figyelmeztetni kell azokat, akik tanulásban „gedajlim” nagyoknak tartják magukat, hogy tulajdonképpen kicsinyek.

Tefilin a földön

Rabbi Lévi Jichok, a berdicsevi, egyszer így kiáltott fel reggeli ima közben:

— Világnak Ura! Ha egy zsidónak lelesik fejről a tefilin, rémülten hajol le utána a földre, ájtatosan csókolja meg és emeli fejére. De Te, Mindenható, a Te Tefilined: Izrael népe kétezer év óta fekszik a földön. Mikor fogsz utánuk lehajolni? Mikor fogod őket felemelni?

Adj kenyeret evésre és ruhát a felöltözésre!

... És adj nekünk kenyeret evésre és ruhát felöltözésre. Így szól az ünnepi ima a dlchenolász, a kohaniták áldása alatt. És Reb Abe Herzl kérdé: „Mire való a fölösleges meghatározás, hogy adjon I-ten kenyeret evésre és ruhát felöltözésre? Hiszen ez a természetes rendeltetésük.

— Látunk szegény embereket, alig kezd tavaszodni, kapják a télikabátjukat, viszik a zálogházba, hogy legyen enivalójuk, mert hát enni muszáj. Jön a tél, viszik a felöltőt a zálogházba és szereznek belőle kenyeret. És sokan még télen sem szerezhetik vissza meleg ruhájukat, mert megették. Hát I-tenem, arravaló-e a ruha, hogy megegyük? Azért imádkozunk: Adj kenyeret evésre és ruhát a felöltözésre!”

A néma lány

A kizolevczi rabbihoz, aki híres volt arról, hogy számtalan gyógyíthatatlan betegnek visszaadta egészségét, egyizben egy süket-néma leányt hoztak, hogy szereze vissza számára a beszélőképességét. A kizolevczi vállalkozott a feladatra. Maga elé hivatta a leányt és megkérdezte kísértől, hogy mi a neve.

— Bruche Lea — mondták neki.

A rabbi elővesz ekkor egy pohár vizet, a lány kezébe adja és szeliden így szól hozzá: Bruche Lea, mond el a vízhez szükséges bruchut, a „schákali”.

A leány hallgat.

Parancsoló hangon kiált fel ekkor a rabbi: Átok terhe alatt felszólllak ismét, hogy mond el a „schákali”.

A néma leány erre a parancsoló szóra sem reagál.

— Amint látom mondja a szentéletű Cadik, te egyáltalában nem akarsz engedelmességedni felszólításomnak és dacosan elkerülöd a „schákali” áldást. Ezen ellenszegülésedért a Mindenható meg fog büntetni és továbbra is néma maradsz.

És valóban — beszélnek a kizolevcziek — a leány egész élete végéig néma volt.

A rabbi ítélete

A polivczihoz eljött egy falusi asszony tanácsot kérni. Van nekem otthon egy tyukom és kakasom — adja elő kérését az asszony — és nem tudom magam elhatározni, hogy a kettő közül melyiket vágassam le... Ha a tyukot vágatom le, akkor a kakas fog szomorkodni, ha pedig a kakast vágatom le, akkor a tyuk fog busulni.

A rabbi gondolkodni kezd és végre kimondja az ítéletét: — Vágasd le a tyukot!

— De hiszen akkor a kakas busulni fog — veti ellen az asszony.

— Hát ha busul, had busuljon — vágja ki fölényesen a rabbi.

— Minden zsidó egy lelket menthet meg, ha a zsidó jóléti szövetség perselyébe naponta egy lelt adományoz.

Szatmári hírek

A szatmári Mizrahi ifjuság vendégül látta Müller chavert, a szigeti központi kiküldöttjét. — Rövid pár hét alatt a szigeti központ bebizonyította, hogy méltók arra, hogy az erdélyi Mizrahi ifjuságot vezessék. — Nap-nap után levelek, buletin, körlevelek jönnek minden csoportnak, melyek a további lelkes munkára hívják fel a csoportok figyelmét. Müller chaver, a Mizrahi mozgalom ma már 10 éves fáradhatatlan harcosa, a központi osztály referense, 2 napra állított Szatmárra, ahol az összes tagoknak nagy lelkesítő propaganda előadást tartott. Vázolta a Mizrahi helyzetét, mely egyedül van hivatalva arra, hogy Palesziniát vallásos alapon felépítse, majd talmudi idézetekből mutatott rá a Mizrahi eszme szükségére, mert csakis egy ilyen eszme élelkes, amely a Thora v'Avoda alapján állt. Majd bejelentette, hogy a központ és a „Néplünk” között a lehető legbarátságosabb a viszony, ismertette Wasserstrom Sándor levelét, mely a testvérszeretetre hívja fel az ifjuságot. Nagy megelégedéssel vette tudomásul a szatmári ifjuság e bejelentést, mert valljuk be, nem érdemelte meg a „Néplünk” és ennek főszerkesztője azt a támadást, ami az utóbbi időben az ifjuság részéről történt. Szem előtt kell tartani 20 éves Mizrahi munkáját, melyek úgy erkölcsi mint anyagi tekintetben támogatja a Mizrahi mozgalmat. Müller chaver még beszámolt a központ működéséről. A gyönyörűen elhangzó lelkesítő előadás után a megjelent tagok lelkes tapsal honorálták Müller chaver értékes előadását.

Szombat délután a Brith részéről Brüder chaver ismertette a Zetiroh és a megjelent vendégek előtt a Zetiroh Mizrahi célkitűzéseit.

Szombat este zajlott le zsúfolt ház előtt a kispárosok, kiskereskedők és a „Somér Hácáir” estélye. Dr Borgida József, a Zs. N. Sz. szatmári csoportjának elnöke tartotta meg az ünnepi beszédet. Ismertette a zsidó kispárosok, kiskereskedők helyzetét, hogy milyen nehéz viharral kell, hogy megküzdjenek, majd üdvözölte egyéves fennállása alkalmából a „Somér Hácáir”, akik lelkes katonái Palesziniának. Reátért a Zsidó Párt munkájára, melynek célja az ország zsidóságát egy egységes táborba tömöríteni jogainak védelmére. A nagyszámú megjelent közönség percekig ünnepelte a közkedvelt szónokot. Dr Szabolcsi Lajos: „Jiszgádál” című versét Jakab Ábrahám mély érzéssel szavalta el. Göttermann: Ballada-Romanze, csellón előadta Lévai Mihály, zongorán kísérte Pávelka Ede zeneletár. A két művész játéka elárulta, hogy szakavatottak. Néger steppék: Braun Sándor nagy rutinul adta elő. Slágerszólókat énekelte Salamon Sándor operaténak, ki nagy jövő előtt áll, gyönyörű hangjával nagy sikert ért el. Csak kíméletesen: Vadnai László 1 felvonásos vígjátékát Levendel Chaim, Grosz Sosána, Stern Chaim, Fischer Jisrael, Jakab Ábrahám vitték diadalra. Az est fénypontja Eisenberger Ica és Riedermann Béla spanyol tangója frenetikus sikert ért el. Sándor Jehuda és Weisz Jákov jargon kuplét meg kellett ismételni. Braun Ibolyka és Braun Sándor groteszk táncduettje a közönség körében általános tetszést váltott ki. Analfabéta tanfolyam. Török Rezső 1 felvonásos bohózatát Jakab Ábrahám, Fischer Jisrael, Stark Zsév, Braun Slome, Weisz Ábrahám, Grosz Jehuda, Farkas Dov vitték sikerre. Műsor után szépségverseny volt. A szépségverseny megérdemelt győztese Eisenberger Ica. A nagyszámban megjelent közönség a hajnali órákban egy kellemes estély emlékével távozott.

A rendszeresített Oneg Sabbath előadást 8 órai kezdettel Goldstein Fülöp tartja meg. O. V.

Kék-fehér est Tasnádon

A nagykarolyi Aviva-Barisszia lelkes gárdája szombaton este átrándult Tasnádra és az itteni Royalban egy magas nivóú és impozáns keretek között lezajlott műsoros estélyt rendezett az itteni elit zsidóság részvételével. A műsor első száma, Giszkalay „Uj Tavasz Elébe” című verse volt, melyet az Aviva-Barisszia szavaló-kórusa adott elő, szünni nem akaró tapsviharakat aratva. A kórus befalnitása és vezetése Fried István hozzáértő munkáját dicséri. Ezt követte Vadvay László: Hungaria kikapott című bohózata, melyben Róth Imre, Benedek Jenő és Klein László tettek tanúságot nagyszerű képességeikről. A következő szám Giszkalay: A Mesias Heroldja című költeménye volt, Fried István előadásában. A hallgatóság könnyekig meghatva hallgatta a gyönyörű verset, melynek jutalmát dicséretreméltóan jutatta érvényre a szavaló. Utána Klein Katóka táncszáma következett, kinek produkcióját megérdemelt tapsviharral honorálta a közönség. A műsor utolsó száma Nóti Károly: Ill-ik Konrad két jelenetes vígjátéka volt, melynek első jelenetében Schönfeld József és Benedek Jenő, valamint a második jelenetében, Lillyenfeld Pirike, Hirsch Irénke Klein László, Benedek Jenő, Fried István és Róth Imre adták tudásuk legjavát, mely a legjobb komikusok tudásával is vetélkedik. A darab többi szerepeit Jäger Ernő és Weisz László személyesítették meg. A darab sikeréért az összes szereplők dicséretet érdemelnek, de különösen kiűntek Lillyenfeld Pirike, Róth Imre, Benedek Jenő, Fried István és Klein László. A sikerült estély rendezéséért Klein Micl tasnádi urleányt illeti dicséret. A tasnádi közönség mondhatni a legszebb élményekkel hagyta el a sikerült estélyt.

RÖVID HIREK

PÁRIS. Rabbi Jules Bauer, a párisi rabbiszeminárium igazgatója a napokban 63 éves korában elhunyt.

NEW-YORK. A nemrég elhunyt Salamon Schapira végrendeletében 10 ezer dollárt a jeruzsálemi héber egyetemnek, azonkívül 32 ezer dollárt más különböző zsidó intézményeknek hagyományozott. A legutóbb kibocsájtott stabsztika szerint az Egyesült Államokban 42 százalékkal emelkedett a zsidó munkanélküliek száma egy év alatt. — A pénzügyi nehézségek az Egyesült Államok fővárosában is akuttá érlelődtek. A város pénzügyi tanácsa a legnagyobb nehézségekkel küzd és ilyen körülmények között óriási jelentősége van annak az ajánlatnak, amelyet J. P. Morgan és Kuhn, Loeb & Co. cégek tettek. A város ugyanis 100 millió dollár kölcsönajánlatot kapott a két cégtől, amelyet természetesen New-York pénzügyi tanácsa nagy örömmel fogadott.

VARSÓ. A háboruban elesett zsidó katonák özvegyei érdekében akció indult a lengyel fővárosban, hogy a nyomorgó családokat segítsék.

RÓMA. A közeli napokban fog megtörténni Rómában az olasz akadémia tagjainak felrészítése és az elhunyt tagoknak újakkal való pótlása. A IIa képviselője kérdést intézett Marinettihez, az akadémia igazgatójához, hogy az új kinevezések között lesznek-e zsidók. Marinetti annak a véleményének adott kifejezést, hogy a legnagyobb valószínűséggel zsidó professzorok is fognak az olasz akadémia új kinevezettjei között szerepelni.

MONTEVIDEO. Az uruguayi kormány egy új zsidó iskolát nyitott és a clonista eszme iránti szimpátiájának kifejezésésképpen azt a „Palesztina” névvel ruházta fel. A felavatási ünnepségen 2000 személy vett részt.

LONDON. Az elmúlt hét vasárnapján tartotta Londonban tanácskozását a Joint európai vezérigazgatósága, ahol többek között foglalkoztak a németországi zsidóság helyzetével, mint a mai európai államok legproblematikusabb jövőjü népének egyikevel. A tanácsban az a vélemény alakult ki, hogy Hitler és Hindenburg megbeszélései, bár a zsidóságra nézve elszomorító jelenség, különös sullyal nem bír a jövő szempontjából. Németország ma rendkívül ideges és lélektanilag megérthető a feszült helyzet, amely uralkodik. Remélhető azonban, hogy a közeljövőben változás fog történni Németország gazdasági helyzetében és akkor a nemzeti szocialista uszítás és népszerűség éppen olyan tempóban fog visszaesni, mint amilyen mértékben a napjainkban emelkedik.

KIEW. A most megtartott munkáskonferencia alkalmával közli a sajtó, hogy az 1931 évben egyedül 12.000 zsidó munkás helyezkedett el az állami üzemekben.

DESZAU. A városi tanács, amelynek összetételében többségben a nemzeti szocialisták vannak, megültoitotta a rituális vágatást.

WASHINGTON. 1921-től 1930-ig 4.107.209 bevándorló közül, 359.054 volt a zsidó bevándorlók száma.

KAIRO. Az egyiptomi miniszterelnök, Ismael Sidki Pascha, február 9-én Jeruzsálembé érkezik, hol Wauchope főkörmányzó vendége lesz. Amint-hirlik, a palesztinai kormányzó is rövidesen viszonzni fogja a látogatást, melynek nem csupán látogatási jellege van, hanem jelentős kereskedelmi kapcsolatok megkötéséről lesz szó.

MOSZKVA. Az ismert moszkvai tudóst és egyetemi tanárt, Miron Wolfsohnt, aki csaknem egy éve kapott a szovjet kormánytól tudományos kitüntetést, a kommunista pártból kizárták, mert kiderült, hogy nyilvánosan terjeszti a saját maga által kidolgozott új menseviki teóriát. Ugyanabban az időben másik 2 zsidó egyetemi tanárt is felfüggesztettek állásaiktól, mert nem tartották be a materialista vonalat előadásaikban.

JERUZSÁLEM. A Keren Kajemeth birtokához tartozó erdőségekből, a Nahalat közelében, ismeretlen tettesek éjnek idején 2500 fiatal fát kiszakítottak és elhurcolták. A nyomozás már eddig is több letartóztatást produkált arab—beduin törzsekből, akiket a tett elkövetésével gyanúsítanak.

KRAKÓ. A zsidó kereskedők elleni bojkottmozgalom mind szélesebb alapon folytatódik. A legújabb módszer szerint már a modern technikát is igénybe veszik. Így repülőgépet bérelnek ki a nemzeti szocialista szervezetek és azokról szórják széjjel a röpcéduláikat, melyben a zsidók elleni harcra és kereskedők bojkottálására hívják fel a keresztény tömegeket.

BERLIN. Buttenheimban, a zsidó temetőben nemzeti szocialisták boirányos módon gyalázták meg a sírokat. Több mint 67 sírkövet döntöttek ki és rongáltak meg súlyosan. A kár igen jelentékeny, úgy, hogy a hitközség kénytelen volt akciót indítani a temetői károk céljaira. A lakosság körében óriási konsternációt és felháborodást keltett a vandál temetőgyalázás.